

Barbara van Beukering

Levenslange liefde Sprookjes bestaan niet

*Een persoonlijke zoektocht naar de toekomst
van het romantisch ideaal*

Spectrum

Inhoud

De prins op het witte paard	9
Ze leefden nog lang en gelukkig	13
Waarom streven we naar de levenslange liefde?	22
Niet mijn type	28
Mazzel, toeval of scherpe intuïtie?	32
De man van mijn leven	39
De kans op succes	43
‘Je moet je relatie niet met alles belasten’	46
The four- and seven-year itch	51
Waarom blijven mensen bij elkaar?	54
‘Ik wilde niets liever dan altijd bij elkaar blijven’	58
De kostwinner	63
Is liefde een werkwoord?	67
Kun je liefde leren?	72
Gunnen	76
Als paddenstoelen uit de grond	78
Het boek is uit	81
De vier personen die ik was	84
Torenhoge verwachtingen	88
‘De klap kwam extra hard aan omdat ik zo’n sterk romantisch ideaal had’	92
De verschillen	97
Verliefd op een ander	102
‘Ik kon niet meer terug’	105

Overspel	111
Bekentenis	115
Wie ligt er naast mijn moeder?	117
Trend of mediahype	120
‘Ik wil niet in een dwingend keurslijf zitten’	125
Liefde is op tijd kunnen zwijgen	130
Jacuzzi	133
Schuldgevoel	136
Zo erg voor de kinderen	140
Spijt	145
Verbrande plakboeken	148
‘Ik besloot haar in verbinding los te laten’	151
Strik eromheen	157
‘Ik projecteerde het romantische ideaal op al mijn relaties’	160
Ik heb nog dertig jaar	167
De grijze scheiding	170
‘Ik voel nu pas de ruimte om mijn eigen leven vrij baan te geven’	174
De helft van een bolletjesmens	180
‘We hebben voorbeelden nodig van mensen die in hun eentje gelukkig zijn’	184
Vriendschap is liefde zonder vleugels	189
Huisje, boompje, beestje	193
Vervang de norm door de vorm	197
Epiloog	201
Dankwoord	207

De prins op het witte paard

‘Waar waren we ook alweer gebleven?’ Mijn moeder schuift haar stoel naast mijn bed en pakt *De gebroeders Leeuwenhart* van de boekenplank. Ze houdt van voorlezen. Ik lig onder mijn dekbed, neus net boven de rand. Terwijl ze het boek opent, zegt ze: ‘O ja, we waren bij Jonatan die in het gras lag bij de rivier.’

‘Wil je me het verhaaltje van de prins op het witte paard vertellen?’ vraag ik met mijn liefste stem.

‘Heb ik laatst toch al verteld?’

‘Ja, maar ik wil het zo graag nog een keer horen.’

‘Oké, vooruit,’ zegt ze en klapt het boek van Astrid Lindgren weer dicht. Ze begint te vertellen, een verhaal dat ik al vaak gehoord heb, maar waar ik nooit genoeg van kan krijgen. Ik kijk naar het plafond en luister naar haar rustgevende stem.

‘De eerste schooldag na de grote vakantie liep ik automatisch naar mijn vaste tafeltje achter in de klas. Ik zat in de zesde, het eindexamenjaar, en het hele gymnasium had ik naast mijn beste vriendin Ina gezeten. Terwijl het lokaal langzaam volstroomde met bekende gezichten, stond er opeens een jongeman in de klas die ik niet kende. Hij leek ouder dan de rest, even dacht ik dat we een nieuwe, jonge docent hadden. Maar toen mevrouw La Croix, onze wiskundelerares, binnenkwam, liep de jongen naar haar toe en vroeg waar hij kon zitten. Ze wees hem een tafeltje vooraan, waar hij in z’n eentje plaatsnam. Mevrouw La Croix vertelde dat we een nieuwe leerling

in de klas hadden: Peet van Beukering. Hij was al wat ouder, omdat hij zeven jaar geleden gezakt was voor zijn eindexamen, toen in het leger had gediend, en nu alsnog het gymnasiumdiploma wilde halen. Ina en ik fluisterden tegen elkaar: “Een echte officier in de klas. Wat is hij knap!” Ik dacht: dát is mijn man, ik wil met hem trouwen. Maar dat zei ik niet tegen Ina.

Helaas zag Peet mij niet staan. Hij was niet op school om sociaal te doen, hij was er om zijn diploma te halen. In de pauze zag je hem nooit op het schoolplein, na school ging hij als eerste weg. Het gerucht ging dat hij in een sportauto reed, maar ik zag zijn auto nooit.

Vlak voor de kerstvakantie was er een schoolgala. Ik hoopte vurig dat Peet ook zou komen. Ik leende een lichtblauwe rok van mijn zus Nel en rode pumps van mijn zus Ans. Nel krulde mijn blonde haar, zodat het golvend om mijn gezicht viel.

“Wat zie jij er mooi uit!” riep Ina. “Je lijkt wel iemand die zich gaat verloven.” Mijn ogen waren alleen maar gericht op de deur. Zou Peet komen? En ja, een uur na de start van het gala ging de deur open en daar stond hij. Wat was hij knap in een smoking. Hij liep naar de bar en bestelde een whisky met ijs, die hij in twee slokken leegdronk. Toen hij naar de zaal keek, bleef zijn blik hangen bij mij. Hij kwam naar me toe, stak zijn hand uit en vroeg: “Mag ik deze dans van je?”

Ik gaf mijn hand en liet me door hem meevoeren de dansvloer op. Hij kon fantastisch dansen, hij leidde me zodat ik zonder moeite kon zwieren en draaien. Ik voelde me licht en gelukkig. Toen het nummer afgelopen was, keek hij me verwachtingsvol aan; zullen we nog eentje? En weer dansten we als een koningskoppel. Daarna liepen we naar de bar en bestelde hij voor mij een witte wijn en voor zichzelf een whisky. Hij vertelde dat hij officier was geworden omdat zijn vader in de Tweede Wereldoorlog in het verzet had gezeten. Toen hij tien jaar was, werd zijn vader verraden en opgepakt en hij overleed drie maanden voor de bevrijding in een concentratiekamp in Duitsland. Hij had zijn leven voor ons land gegeven en dat maak-

te schatplichtig. In het leger was Peet tot inkeer gekomen; er was geen oorlog, er viel niets te vechten of te redden. Hij besloot alsnog zijn gymnasiumdiploma te halen zodat hij medicijnen kon gaan studeren. Als arts zou hij daadwerkelijk mensenlevens kunnen redden. Toen hij zag dat mijn glas leeg was, nam hij het uit mijn hand en zette het op de bar: “Kom, we gaan weer dansen.” Uren dansten we, ik waande me Ginger Rogers geleid door Fred Astaire. Toen de lichten aangingen, vroeg hij of hij me naar huis mocht brengen.

Het regende pijpenstelen toen we buitenkwamen, en ik klapte mijn paraplu open. “Kom er ook onder,” zei ik, en haakte mijn arm in de zijne. Weer liet ik me weer door hem leiden, de straat uit, de hoek om. Daar stond een witte sportauto. Hij hield het rechterportier galant voor me open. Onderweg vroeg ik hem of we in de vakantie een keer konden afspreken. “Dat wordt een beetje lastig,” antwoordde hij. “Ik ben verloofd.” “Verloofd?” herhaalde ik, terwijl mijn hart brak. “Ja, al twee jaar. Ze heet Cornelise.” De auto stopte voor mijn huis. Hij bracht me onder mijn paraplu naar de voordeur. De regen viel nog steeds met bakken uit de lucht. Toen hij de paraplu aan mij wilde geven, zei ik: “Neem maar mee, ik krijg ’m op school wel een keertje terug.” Die avond huilde ik mezelf in slaap.

De volgende dag vertelde ik Ina wat er was gebeurd. “Hij is verloofd,” zei ik. “Wát? Verloofd?” reageerde ze verbaasd. “Ja, al twee jaar.” Ina leek het logisch te vinden. “Hij is ook al 25. Veel te knap om alleen te zijn.” Op dat moment haatte ik mijn beste vriendin.

Na twee maanden ging op een zaterdagmiddag de bel. Mijn moeder riep even later naar boven: “Cóótje, het is voor jou!” Ik vroeg wie het was en mijn moeder antwoordde:

“Geen idee, een jongen met een paraplu.” Toen ik beneden kwam stond Peet in de deuropening, onweerstaanbaar knap, met in zijn hand mijn paraplu.

“Deze had ik nog,” zei hij glimlachend terwijl hij mij de paraplu aanreikte.

“Ik wil je iets vertellen. Na die avond van het kerstgala kan ik je niet meer uit mijn hoofd zetten. Ik denk alleen maar aan jou, ik droom zelfs over je. Omdat ik dat oneerlijk vond tegenover Cornelise heb ik onze verloving verbroken.”

Terwijl ik de paraplu aanpakte, wist ik niet hoe ik moest reageren. Er viel een lange stilte. We keken elkaar indringend aan zonder iets te zeggen. Uiteindelijk vroeg ik: “Wat nu?”

“Vanavond treedt Dave Brubeck op in het Concertgebouw. Ik heb twee kaarten, ga je mee?”

“Ja,” zei ik. “Ja, heel erg graag!”

‘Hij was echt mijn prins op het witte paard,’ zegt mijn moeder, terwijl ze het boek weer op de boekenplank terugzet. Ik vind het fijn dat ze mijn vader een prins noemt. Mijn vader is een man die elke dag in een pak met een stropdas aan het ontbijt verschijnt. Om acht uur vertrekt hij naar het kinderziekenhuis waarvan hij directeur is, daarom ziet hij er zo netjes uit. Een heel lieve vader, maar hij lijkt niet op een prins.

‘Nu moet jij nodig gaan slapen,’ zegt ze streng, ‘het is al laat.’

Ik droom van mijn vader in een uniform op een wit paard.

Ze leefden nog lang en gelukkig

Vijftig jaar nadat ik droomde over de romantische ontmoeting van mijn ouders, vraagt Kees: ‘Omi, mag ik alsjeblieft een Elsa-poppetje?’ Ze wijst met haar kleine, mollige vingertje naar de vitrine in een speelgoedzaak. Ik ben een week op vakantie met mijn dochter Laura en mijn kleindochter Kees van drie jaar. Voor Laura is het als alleenstaande moeder geen ontspanning om zeven dagen met een kleuter op vakantie te gaan en daarom zijn we met z’n drieën naar Tenerife gevlogen. Kees is, net als haar hele generatie, verzot op de film *Frozen* en alles wat ermee te maken heeft. Terwijl haar moeder een middagdutje doet, staan Kees en ik in een speelgoedwinkel. Haar favoriete sprookjesfiguurtjes staan in een vitrine opgesteld: Elsa, Anna, Hans, Kristoff, Olaf en Sven. Ik vraag welke ze het liefste wil hebben. ‘Anna en Elsa, én Kristoff.’ Kleine handzame figuurtjes die makkelijk in mijn tas kunnen, dus praktisch speelgoed voor de vakantie.

Even later lig ik aan de rand van het zwembad te lezen, terwijl Kees aan het voeteneind van mijn strandbed met haar nieuwe poppetjes speelt. Ik hoor haar kletsen over een ijspaleis en een gevaarlijk monster. Dan speelt ze met Anna, die moet huilen omdat ze haar zus zo mist. Vervolgens hoor ik haar stemmetje lager worden. Ik richt me op. In haar ene hand heeft ze Kristoff, in haar andere hand Anna. Kristoff zegt tegen Anna: ‘Ik ben verliefd op jou, wil je met mij trouwen?’ En Anna roept heel hard terug: ‘Ja, ja, dat wil ik wel!’ Kees drukt de twee poppetjes tegen elkaar aan en zegt ter aan-

moediging: ‘Nou mogen jullie elkaar een kusje geven.’ Ze legt Anna en Kristoff weg met de zakelijke mededeling: ‘En ze leefden nog lang en gelukkig.’ Dan kijkt ze naar mij en vraagt: ‘Omi, mag ik nou een ijsje?’

Denkend aan mijn eigen jeugd, die van mijn kinderen, en nu die van mijn kleinkinderen, constateer ik dat er in mijn leven, dus al meer dan een halve eeuw, niets is veranderd aan de manier waarop we naar de liefde kijken. Ons romantisch ideaal is al sinds jaar en dag hetzelfde. We worden opgevoed met het idee: als je later groot bent, ontmoet je ‘de ware’, je sticht een gezin en je blijft tot de laatste adem bij elkaar. Die ene, grote liefde is je wederhelft, een zielsverwant, voor wie jij de enige bent. Jullie zullen altijd van elkaar houden, elkaar begrijpen, onvoorwaardelijk steunen, aantrekkelijk vinden en elkaar nooit bedriegen. ‘En ze leefden nog lang en gelukkig.’ Als je ouders je die boodschap niet hebben meegegeven, dan is onze cultuur er wel van doordrenkt. Sprookjesboeken, films, literatuur, muziek: álles gaat over liefde. En alles gaat over de zoektocht naar die ene grote liefde, degene die voor jou is gemaakt en voor jou is bestemd. Ik groeide op met de films *Grease* en *Saturday Night Fever*. An *Officer and a Gentleman* heb ik acht keer gezien. We hadden net onze eerste videorecorder thuis en ik kon maar geen genoeg krijgen van die film. De eindscène waarin Zack (Richard Gere) naar de fabriekshal waar Paula (Debra Winger) werkt gaat en haar optilt terwijl al haar collega’s toekijken, is hartverscheurend romantisch. Met haar in zijn armen, zoals een bruidegom een bruid over de drempel tilt, loopt hij door de grote industriële hal naar buiten. De kijker weet één ding zeker: Zack en Paula blijven hun hele leven bij elkaar.

Het romantisch ideaal zoals wij dat kennen heeft niet altijd bestaan. Voor het einde van de achttiende eeuw was het huwelijk een zakelijke overeenkomst met als doel mensen seksueel aan banden te leggen. Het huwelijk schiep orde en reinheid: je wist van welke ouders

de kinderen waren en het voorkwam geslachtziektes. Daarnaast speelde geld een grote rol, want door te trouwen werd de erfenis veiliggesteld. Families hielden de regie in eigen hand door ervoor te zorgen dat zonen en dochters binnen hun eigen klasse trouwden en dat het bezit binnen de eigen gelederen bleef. De kerk had een flinke vinger in de pap en liefde speelde hierbij geen rol van betekenis. Wat niet wil zeggen dat er geen genegenheid tussen de gearrangeerde koppels kon ontstaan, maar dat was voor het stel zelf een kwestie van mazzel. Liefde als fundament van de relatie kwam pas toen de periode van de romantiek aanbrak, eind achttiende eeuw, waardoor emoties en gevoelens een grote rol kregen. De romantiek, die zich in eerste instantie vooral in de kunst, literatuur en muziek manifesteerde, begon zich te nestelen in de hoofden van de mensen. Er kwam een einde aan het verstandshuwelijk en liefde en lust werden de kurken waarop een relatie voortaan moest drijven. Een ontwikkeling waar weinig tegen in valt te brengen, zou je misschien denken. Ik ken niemand die de voorkeur zou geven aan een zakelijk huwelijk, geregeld door familie of kerk, boven een romantisch huwelijk waarbij je zelf in alle vrijheid, op basis van aantrekkingskracht en verliefdheid, je partner kunt uitkiezen. Toch is het niet zo dat relaties alleen maar beter zijn geworden sinds liefde de aanleiding is. In de tweehonderd jaar die sinds de romantiek verstreken zijn, zijn slechte huwelijken, ontworpen liefdesrelaties en scheidingen aan de orde van de dag. Ruim dertig procent van de huwelijken in Nederland eindigt in een scheiding en dat zijn alleen nog maar de cijfers van de mensen die getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben. Samenwonenden die uit elkaar gaan, zijn geen onderdeel van deze statistieken. Mensen met een latrelatie ook niet. Als je die relatiebreuken erbij optelt, kom je met gemak op meer dan 50 procent. Daarnaast is het onbekend hoeveel procent van de mensen die wél bij elkaar blijven ook daadwerkelijk gelukkig met elkaar zijn. Er bestaat, kortom, een enorme discrepantie tussen het ideaal waar we naar streven en de realiteit.

Wat ik me afvraag: waarom blijven we zo hardnekkig in sprookjes geloven terwijl we weten dat het maar weinigen gegeven is om tot de dood hen scheidt gelukkig te zijn met één persoon? Moet dat ideaalbeeld van de levenslange liefde niet eens op de schop?

Om die vraag te beantwoorden sprak ik met tien deskundigen die zich, iedereen vanuit een andere invalshoek, decennialang in hun dagelijks werk met de liefde bezighouden. De relatietherapeut kan putten uit ervaringen in haar jarenlange praktijk, de journalist heeft duizenden mensen geïnterviewd. De wetenschapper heeft onderzoek gedaan, de filosoof heeft zich aan de hand van de grote filosofen der aarde verdiept in de romantische liefde. Ze hebben de ontwikkelingen, de tijdgeest en de toekomst goed in het vizier.

Dirk De Wachter (1960) is een bekende Vlaamse psychiater, relatietherapeut, schrijver en hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven. De Wachter ontmoette op 21-jarige leeftijd zijn vrouw, met wie hij nog steeds getrouwd is en met wie hij drie kinderen en drie kleinkinderen heeft. Ik ben al fan van hem sinds hij het prachtige boekje *Liefde, een onmogelijk verlangen* schreef. Hij beschrijft hoe de liefde in haar voortbestaan bedreigd wordt door het consumptisme en de illusie dat alles maakbaar is. 'De toverformule voor de duurzame relatie bestaat niet, maar zij ligt zeker in het gewone: door bescheidenheid te omarmen en het middelmatige te appreciëren.'

Margriet van Heesch (1972) is cultureel socioloog aan de Universiteit van Amsterdam met als specialisaties gender, seksualiteit en de romantische liefde. Ze geeft de collegereeks *Love is a Bitch!* Van Heesch moet niets hebben van het romantisch ideaal: 'Het hele lange monogame ideaal berust op toeval; je wordt toevalligerwijs op iemand verliefd, die toevalligerwijs ook op jou verliefd wordt, met wie je toevalligerwijs langer kunt opschieten. En soms zelfs zo lang

dat je na dertig jaar nog steeds samen bent.’ Van Heesch is vorig jaar, na tien jaar samenwonen met haar partner, getrouwd ‘om de zaken goed te regelen’. Ze heeft geen kinderen, maar wel twee katten die onmisbaar zijn in haar leven.

Roefke Carmiggelt-Polak (1942) is al meer dan een halve eeuw relatie- en gezinstherapeut. Ze heeft een eigen praktijk aan de Reguliersgracht in Amsterdam en wordt ook wel ‘therapeut van de grachtengordel’ genoemd, omdat veel BN’ers tot haar clientèle behoren. ‘Gunnen en geven, dat zijn sleutelwoorden. Ik zie het bij mij aan tafel, waarop ik altijd een kan water heb staan. Sommige mensen pakken de waterkan, schenken voor zichzelf in, en zetten de kan weer neer. Er wordt niet naar de behoefte van de partner gekeken. Dat zegt heel veel.’ Roefke is zelf al meer dan zestig jaar getrouwd met Frank, oud-leraar klassieke talen, met wie ze zes kinderen en acht kleinkinderen heeft.

Jan Drost (1975) is cultuurfilosoof, gespecialiseerd in de liefde. Hij schreef de bestseller *Romantisch misverstand. Anders denken over liefde* en daarna, toen er een eind kwam aan zijn eigen tien jaar durende relatie, het boek *Als de liefde voorbij is*. Hij geeft colleges en lezingen over de liefde en romantiek. ‘Er is niets tegen romantiek als iemand bloemen voor je koopt. Dat kun je ook gewoon lief noemen. Als romantiek betekent dat de droom belangrijker is dan de werkelijkheid of dat de fantasie belangrijker is dan de realiteit, dan heb ik daar een probleem mee.’ Inmiddels heeft Drost een nieuwe liefde gevonden en samen hebben ze een dochtertje.

Hannah Cuppen (1973) is therapeut, trainer en auteur. Zij verwierf landelijke bekendheid door haar boek *Liefdesbang*, over verlatingsangst en bindingsangst, waarvan meer dan honderdduizend exemplaren werden verkocht. ‘We weten allemaal dat het oude paradigma, dat onze partner ons gelukkig moet maken, niet

meer standhoudt. Daar komen we ooit vandaan. Ik zeg altijd tegen de mensen: ‘Je dént dat je er bent als je een partner hebt gevonden, maar eigenlijk begin je dan pas.’ Haar eigen liefdesleven was een *bumpy road*; Cuppen was single tot ze begin veertig was. Ze heeft sinds acht jaar een relatie met Marc, met wie ze sinds drie jaar samenwoont. Ze hebben geen kinderen.

Corine Koole (1961) is schrijver, journalist, interviewtrainer en podcastmaker. Ze schrijft al meer dan twintig jaar wekelijks de liefdesrubriek in *Volkskrant Magazine* waarvoor ze mensen over hun liefdesleven interviewt. Ook schreef ze tien boeken over de liefde, waarvan het laatste, *Late liefde: hoe onverwacht opwindend het leven boven de vijftig is*, vorig jaar verscheen. ‘Liefde is vluchtiger geworden. Tinder en al die datingapps zijn een soort grabbelton. Als je nu een date wilt, dan heb je vanavond een date. En als het niet leuk is, heb je morgen weer een andere date.’ Koole is al sinds haar 24e samen met haar man Rogier, met wie ze drie kinderen tussen de 21 en 31 jaar heeft.

Catrin Finkenauer (1965) is hoogleraar jeugdstudies aan de Universiteit Utrecht. Ze doet al decennialang internationaal onderzoek naar relaties. Binnen dit thema houdt ze zich bezig met specifieke onderwerpen zoals geheimhouding, vertrouwen en zelfbeheersing. ‘Ik interesseer me vooral voor de vraag hoe mensen het beste en het slechtste in elkaar naar boven kunnen halen. Veel mensen denken dat liefde en motivatie genoeg zijn om een goede relatie in stand te houden, maar het is keihard werken.’ Catrin Finkenauer is getrouwd met Peter, die ze ontmoette toen ze 26 was en met wie ze 33 jaar samen is. Ze hebben twee dochters van begin twintig.

Tanja Traag (1978) is hoofdsocioloog en woordvoerder van het CBS. ‘We zien dat er steeds minder mensen trouwen. In 2023 trouwden 68.000 paren en sloten 23.000 stellen een geregistreerd partnerschap. In 1970 werden er 124.000 huwelijken in een jaar gesloten.

Lang niet iedereen vindt een trouwring meer een noodzakelijke bezegeling van de liefde en de eeuwigheid daarvan.' Tanja Traag is zeven jaar geleden gescheiden en deelt het co-ouderschap over haar tienerzoon en -dochter met haar ex-man.

Pieterneel Dijkstra (1968) is doctor in de sociale wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen, sociaal psycholoog, relatietherapeut en auteur. Ze schreef meer dan veertig boeken over aan relaties gerelateerde onderwerpen, bijvoorbeeld over jaloezie. Als relatietherapeut werkt ze met de cognitieve gedragstherapieën ACT en IBCT, gebaseerd op de filosofie: accepteer waar je niks aan kunt doen en verander waar je grip op hebt. 'Het ouderwetse beeld dat een huwelijk tot het einde van je leven moet duren en al je behoeftes moet vervullen, is achterhaald.' Dijkstra is gescheiden en heeft een zoon en een dochter van begin twintig. Ze is single.

Anne de Jong (1971) is psycholoog en oprichter en mede-eigenaar van het bedrijf Nonons, dat coaches opleidt en leiderschapstraining geeft. Daarnaast is ze relatiecoach en auteur van onder andere het boek *Sorry schatje*. 'Ik noem mezelf coach omdat ik koppels begeleid. Het woord "therapie" in "relatietherapeut" impliceert dat er iets genezen moet worden, maar ik zie een stel niet als ziek. Wel als zoekend en vastgelopen. Ik houd van een doelgerichte aanpak voor stellen die klaar zijn voor verandering en écht willen investeren in hun relatie.' De Jong is gescheiden van de vader van haar twee kinderen. Drie jaar geleden trouwde ze met de schrijver Kluun.

Voor mijn zoektocht naar de toekomst van het romantisch ideaal was ik niet alleen benieuwd naar de visie van deskundigen, maar wilde ik ook de liefdesverhalen van 'gewone mensen' horen. Ik sprak met mensen uit mijn eigen omgeving die bereid waren te reflecteren op hun liefdesleven. Ik interviewde mijn vier kinderen Jasper, Ruby, Laura en Milou omdat ze van een andere generatie

zijn. Met hen had ik gesprekken over de normatieve kaders waarbinnen ze zijn opgegroeid, hun romantische idealen en de soms rauwe werkelijkheid. Hun liefdeslevens zijn volstrekt verschillend, in alle opzichten, maar in hun visie op de levenslange liefde ontmoeten ze elkaar. Ik vroeg mijn goede vriend presentator Cornald Maas of hij met mij wilde praten over zijn dertigjarige relatie met zijn vriend Martijn. Een relatie waarin vrijheid en autonomie een belangrijke rol spelen: ze zijn pas na 25 jaar gaan samenwonen. Mijn vriendin, de schrijfster en actrice Elle van Rijn, leerde ik kennen toen ze door haar derde man werd verlaten. Met grote bewondering heb ik gadeslagen hoe zij zichzelf met vier kinderen, van twee verschillende vaders, staande hield. En toch onverminderd bleef geloven in de romantische liefde. Met architect Marc van Driest raakte ik bevriend toen hij een relatie kreeg met mijn in 2023 overleden vriendin Wimie Wilhelm. Marc snakt al zijn hele leven naar een harmonieus gezinsleven omdat hij dat zelf nooit heeft gekend. Toen hij dat eindelijk had gevonden met Janneke, de vrouw die hij na Wimie ontmoette, moest hij er toch weer afscheid van nemen. De manier waarop hij dat heeft gedaan zou een voorbeeld voor iedereen moeten zijn. Zangeres en presentatrice Angela Groothuizen is een vrouw die ik al mijn hele leven bewonder omdat ze pretentieloos en eerlijk is, en wars van conventies. Ze heeft met haar grote liefde Rob, de vader van haar twee dochters, na 35 jaar een nieuwe relatievorm gevonden waarbinnen ze meer vrijheid hebben en tegelijkertijd intens verbonden zijn. Ook sprak ik met fotograaf Lieke Doornbos, een vriendin van een heel goede vriendin. Lieke verliet haar gezin met twee jonge kinderen omdat ze stapelverliefd werd op een andere vrouw. Ik wilde haar graag spreken omdat ze, bewust van het feit dat ze verguisd werd door haar hele omgeving, de moed had om te kiezen voor een grotere liefde.

Om erachter te komen wat de toekomst van het romantische ideaal is, moest ik eerst achterhalen waarom mensen op elkaar vallen,